

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ
ΣΧΟΛΗ ΧΗΜΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ
Εργαστήριο Βιομηχανικής &
Ενεργειακής Οικονομίας

4η ΕΒΔΟΜΑΔΑ
ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ 22-27/11
15ο Συνέδριο 22-23/11
ΕΝΕΡΓΕΙΑ & ΑΝΑΠΤΥΞΗ
2010

7^η Συνεδρία: «Οδικός Χάρτης για το 2020:
Κρίσιμες Επενδύσεις και Τεχνολογίες»

Η ΠΡΟΚΛΗΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΣΥΝΔΕΣΗΣ ΤΩΝ ΝΗΣΩΝ ΤΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ ΠΕΛΑΓΟΥΣ ΜΕ ΤΟ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΜΑΚΡΟΧΡΟΝΙΟΥ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΗΛΕΚΤΡΟΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

Αθήνα,
23/11/2010

Παρασκευάς Ν. Γεωργίου,
Γεώργιος Μαυρωτάς & Δανάη Διακουλάκη

Ενεργειακός Σχεδιασμός

- Μακροχρόνιος ενεργειακός σχεδιασμός του ελληνικού ηλεκτρικού συστήματος για την περίοδο 2009-2020
- Βασικός σκοπός ο προσδιορισμός του μίγματος τεχνολογιών και των πηγών ενέργειας για την παραγωγή ηλεκτρισμού προκειμένου να καλυφθεί η μελλοντική ζήτηση και να ικανοποιηθούν οι τιθέμενοι περιορισμοί και στόχοι
- Σκοπός-Πρόκληση η διερεύνηση της εφικτότητας διασύνδεσης των νήσων του Αιγαίου πελάγους με την ηπειρωτική Ελλάδα
- Καθορισμός χαρτοφυλακίου επενδύσεων σε παραγωγικές μονάδες & ηλεκτρικές διασυνδέσεις
- Χάραξη διαδρομής προώθησης των ΑΠΕ
- Πορεία επίτευξης των περιβαλλοντικών στόχων

Ελληνικός τομέας ηλεκτροπαραγωγής

- Δεν υπάρχει ενιαίο εγχώριο ηλεκτρικό δίκτυο. Υπάρχει το διασυνδεδεμένο (ηπειρωτικό) και τα απομονωμένα δίκτυα των νησιών του Αιγαίου πελάγους
- Έντονη χρήση του ρυπογόνου και χαμηλής ενεργειακής απόδοσης λιγνίτη
- Τα νησιωτικά ηλεκτρικά συστήματα εξαρτώνται πλήρως από το πετρέλαιο
- Μικρή διείσδυση των ΑΠΕ
- Ανομοιόμορφη κατανομή/μικρή διασπορά μονάδων ηλεκτροπαραγωγής
- Ελλιπείς υποδομές δικτύου
- Αντιδράσεις τοπικών κοινωνιών στην εγκατάσταση νέων μονάδων ΑΠΕ
- Χαμηλή οριακή τιμή συστήματος
- Μικρός βαθμός απελευθέρωσης αγοράς ηλεκτρισμού

Η πρόκληση της ηλεκτρικής διασύνδεσης των νήσων του Αιγαίου πελάγους

- Ενιαία αντιμετώπιση του ηπειρωτικού και των νησιωτικών συστημάτων
- Ένταξη της δυνατότητας ανάπτυξης διασυνδέσεων στον ενεργειακό σχεδιασμό σε στρατηγικό επίπεδο
- Η ηλεκτρική διασύνδεση των ελληνικών νησιών είναι τεχνικά εφικτή
- Είναι οικονομικά βιώσιμη;
- Ποια νησιωτικά συστήματα συμφέρει να διασυνδεθούν;
- Πότε πρέπει να ξεκινήσει η διασύνδεση ανά περίπτωση;
- Ποια πρέπει να είναι η δυναμικότητα κάθε διασύνδεσης;
- Σε ποιο βαθμό επιτυγχάνεται μεγαλύτερη αξιοποίηση των ΑΠΕ;
- Προκύπτουν περιβαλλοντικά οφέλη;

Ενεργειακό Μοντέλο

- Τεχνολογικό ενεργειακό μοντέλο

- Προσέγγιση bottom-up

- Μοντέλο βελτιστοποίησης ΜΑΓΠ

- Υψηλός βαθμός ανάλυσης & μοντελοποίησης:

168.083 συνεχείς μεταβλητές

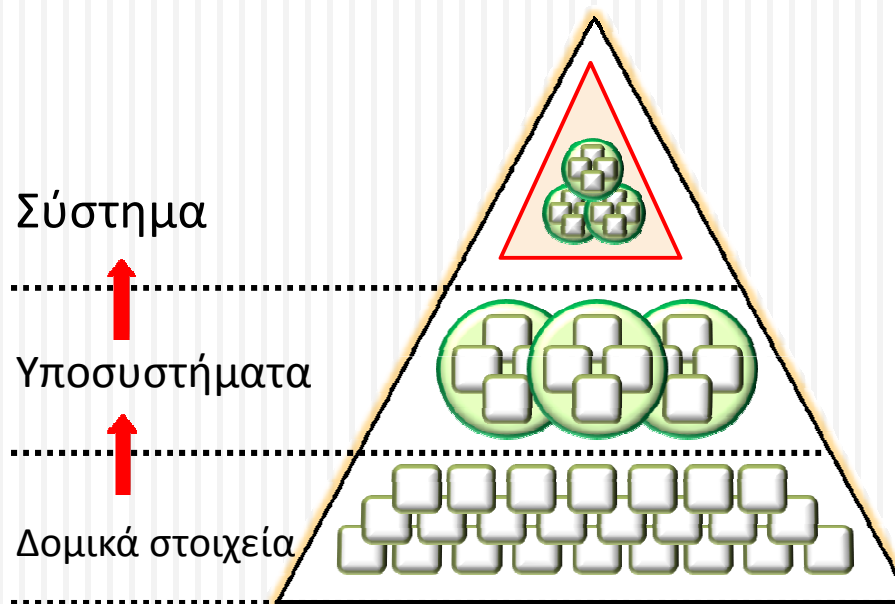
4.460 διακριτές μεταβλητές

143.535 μαθηματικές σχέσεις

- Υφίσταται σε δύο εκδοχές:

- ▶ Ως κλασικό πρόβλημα ελαχιστοποίησης του συνολικού κόστους ηλεκτροπαραγωγής την περίοδο 2009-2020

- ▶ Ως πολυκριτηριακό πρόβλημα, με 2^ο κριτήριο (αντικειμενική συνάρτηση) τις συνολικές εκπομπές CO₂ καθόλη την εξεταζόμενη περίοδο

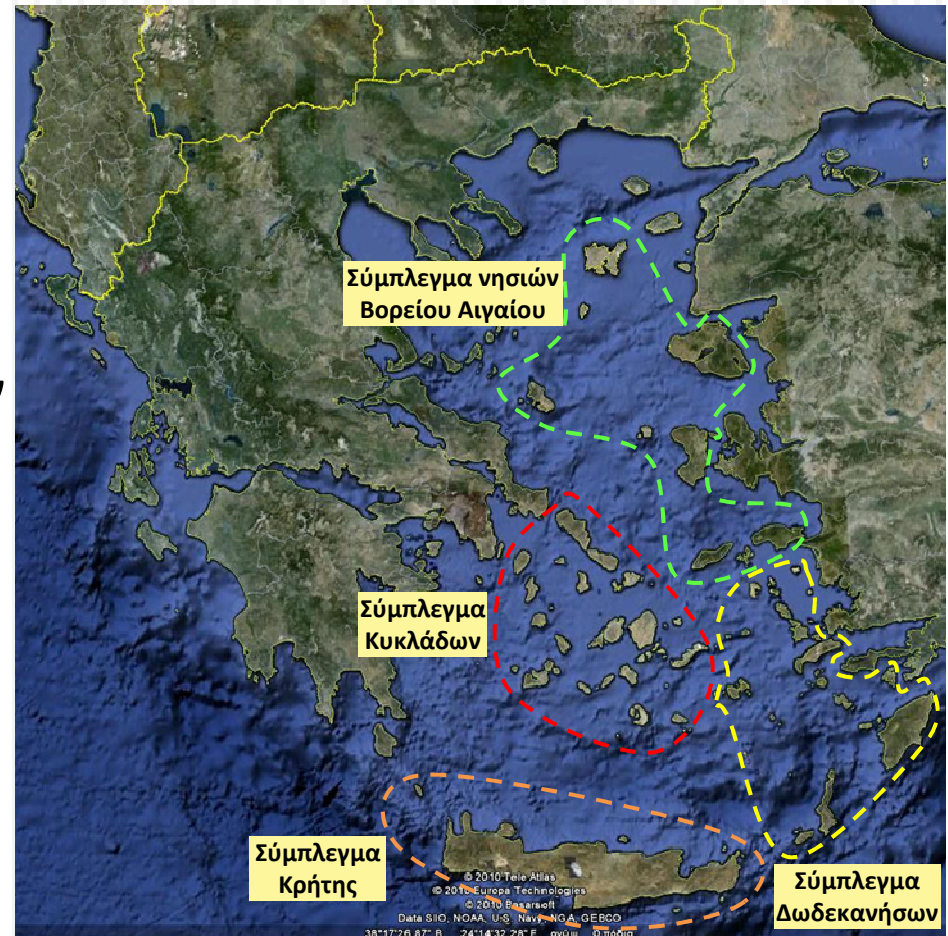
Ενεργειακό Μοντέλο

- Εντάσσεται σε ένα ολοκληρωμένο & παραμετροποιήσιμο ΠΣΥΑ (LEP²SIS²)
- Εύχρηστο γραφικό περιβάλλον χρήστη δίχως να απαιτούνται γνώσεις γλωσσών μοντελοποίησης και προγραμματισμού
- Διαλειτουργικότητα: Microsoft Visual Basic – Microsoft Excel (VBA) – GAMS
- Διαχείριση μεγάλου όγκου δεδομένων
- Παραγωγή πληθώρας αποτελεσμάτων υπό μορφή πινάκων & γραφημάτων

Μοντελοποίηση της διασύνδεσης των νησιών του Αιγαίου πελάγους

- Ομαδοποίηση των νησιών ανά γεωγραφική περιοχή
- Δημιουργία 4 ενιαίων νησιωτικών συμπλεγμάτων
- Μοντελοποίηση μέσω 2 συζευγμένων εικονικών μονάδων ηλεκτροπαραγωγής εδραζομένων εκατέρωθεν της εκάστοτε διασύνδεσης
- Δεν επιτρέπεται η ταυτόχρονη μεταφορά ηλεκτρικής ενέργειας προς τις 2 κατευθύνσεις στο ίδιο τμήμα ΚΔΦ
- Τα Δωδεκάνησα δε συμμετέχουν ως υποψήφιο σύμπλεγμα για διασύνδεση

Μοντελοποίηση της διασύνδεσης των νησιών του Αιγαίου πελάγους

- Διασύνδεση μεταξύ κάθε νησιωτικού συμπλέγματος και ηπειρωτικής Ελλάδας με τεχνολογία ΣΡ (συν μετατροπείς ΕΡ/ΣΡ & ΣΡ/ΕΡ κτλπ)
- Υποβρύχια καλώδια μεγέθους: 250, 350 & 500 MW
- Δεν επιτρέπεται η χρήση και ο συνδυασμός ανόμοιων μεγεθών υποβρύχιων καλωδίων
- Εσωτερικές διασυνδέσεις των συστατικών νήσων του συμπλέγματος με καλώδια ΕΡ

Διαμόρφωση – ορισμός των σεναρίων

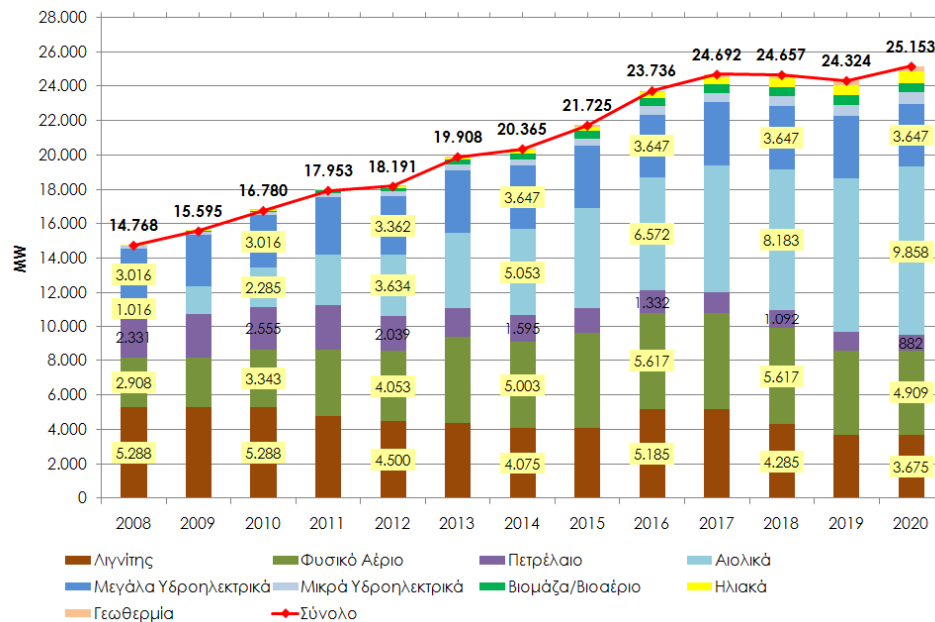
- Δύο βασικά σενάρια: με και χωρίς δυνατότητα διασύνδεσης
- Κάλυψη της ζήτησης ενέργειας και αιχμιακής ισχύος μέχρι το 2020
- Εγχώριο δυναμικό διαφόρων πηγών ενέργειας (ΑΠΕ και συμβατικών)
- Ενσωμάτωση όλων των εθνικών και διεθνών υποχρεώσεων της χώρας
- Περιβαλλοντικοί περιορισμοί: Πρωτόκολλο του Κιότο, Ανώτατα όρια εκπομπής αέριων ρύπων οξίνισης
- Ευρωπαϊκός στόχος διείσδυσης των ΑΠΕ μέχρι το 2020. Στόχος ΥΠΕΚΑ: 40%
- Ευστάθεια ηλεκτρικού συστήματος λόγω μεγάλης διείσδυσης των αιολικών
- Διακύμανση τιμής αγοράς δικαιωμάτων εκπομπής ΑΘ: 15 έως 37 €/tn

Αποτελέσματα

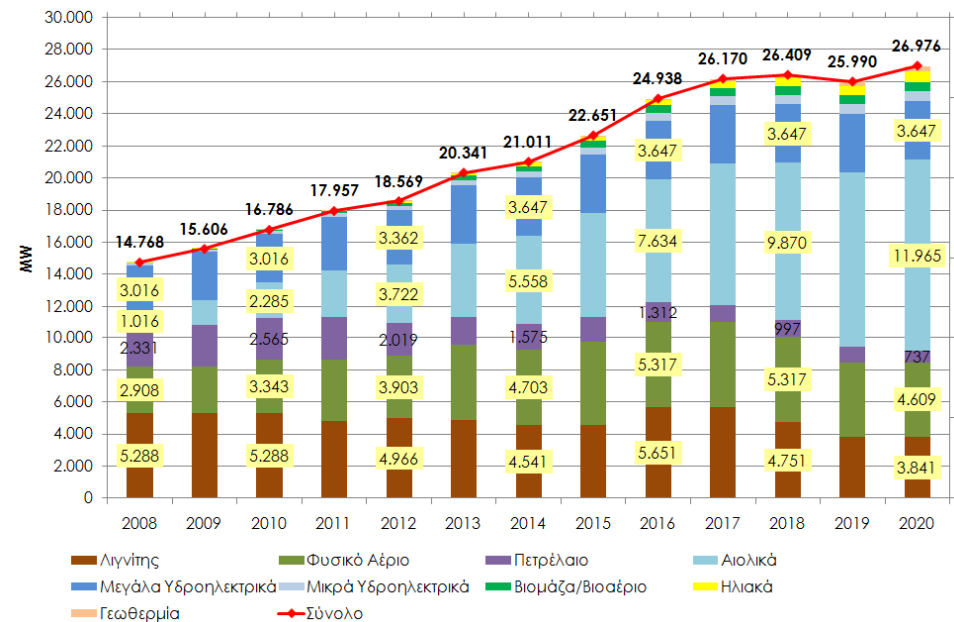
- Σενάριο δίχως διασύνδεση: ΚΠΑ = 40,7 δις €
- Σενάριο με διασύνδεση: ΚΠΑ = 39,5 δις €
- Ανάπτυξη διασυνδέσεων με το ηπειρωτικό σύστημα σε όλα τα υποψήφια νησιωτικά συμπλέγματα
- Νησιωτικό σύμπλεγμα Κρήτης (2012: 500 MW – 2020: 1.000 MW)
- Νησιωτικό σύμπλεγμα Κυκλάδων (2012: 350 MW)
- Νησιωτικό σύμπλεγμα νήσων Βορείου Αιγαίου (2013: 350 MW)

Συγκριτική εξέλιξη εγκατεστημένης ισχύος σε ολόκληρο τον εγχώριο τομέα

Σενάριο δίχως διασύνδεση

Σενάριο με διασύνδεση

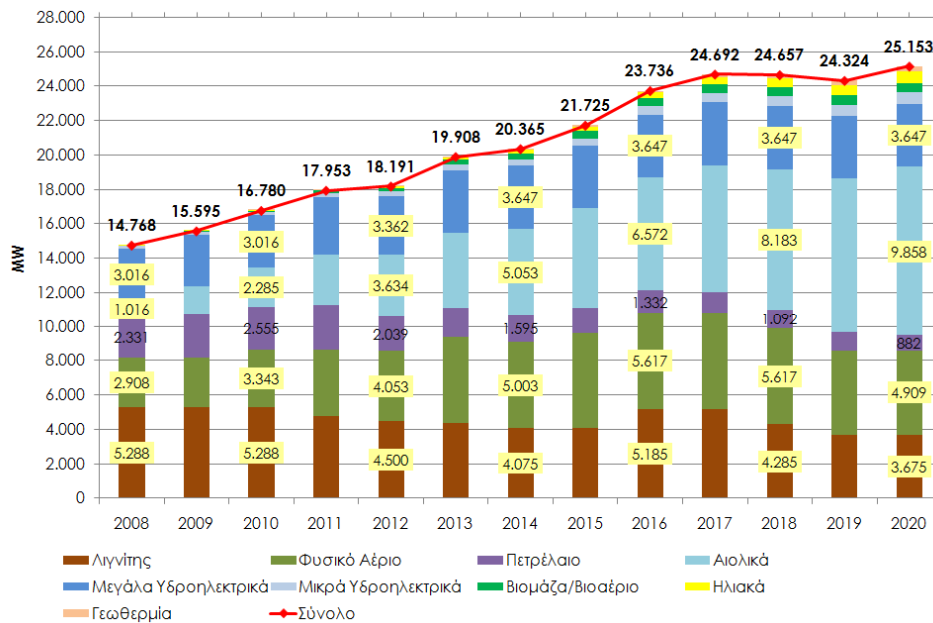

☘ Με διασύνδεση εντάσσονται επιπλέον 2,1 GW αιολικής ισχύος λόγω της αξιοποίησης του υψηλού αιολικού δυναμικού των νησιών

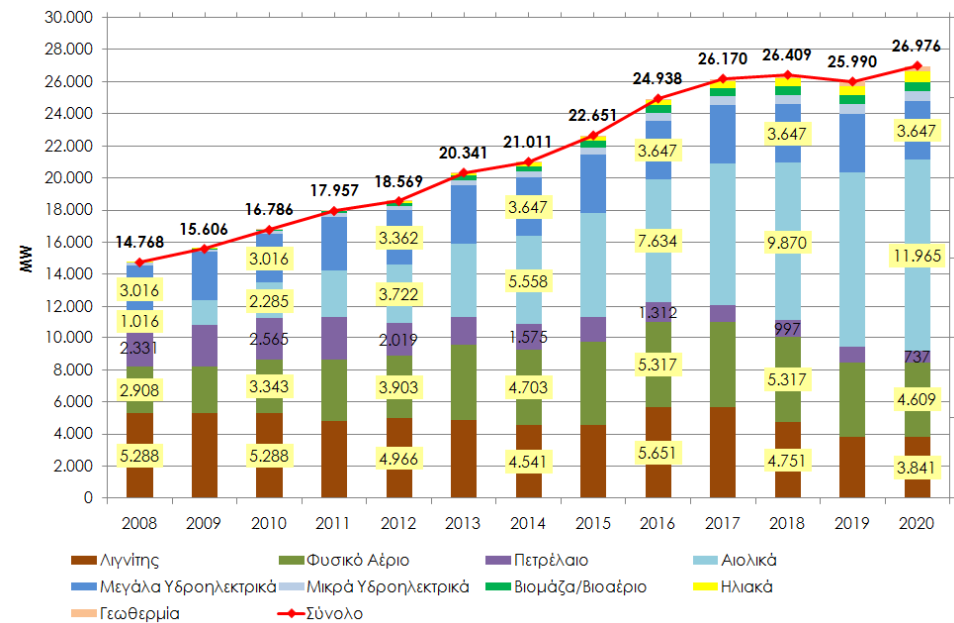
☘ Κρήτη: 1.230 MW (πριν 320 MW) / Κυκλάδες: 667 MW (πριν 84 MW) / Νησιά Βορείου Αιγαίου: 586 MW (πριν 71 MW)

Συγκριτική εξέλιξη εγκατεστημένης ισχύος σε ολόκληρο τον εγχώριο τομέα

Σενάριο δίχως διασύνδεση

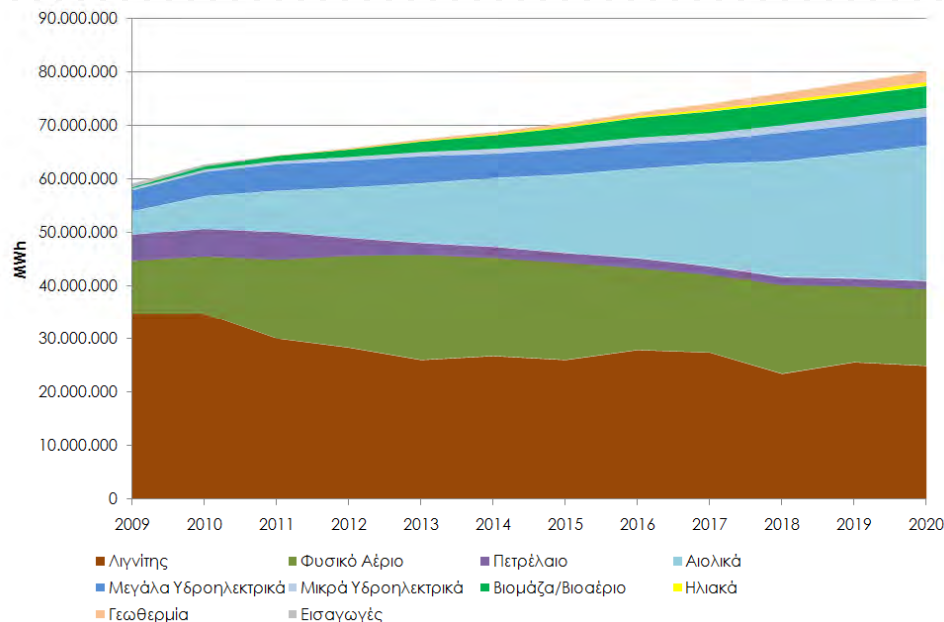
Σενάριο με διασύνδεση

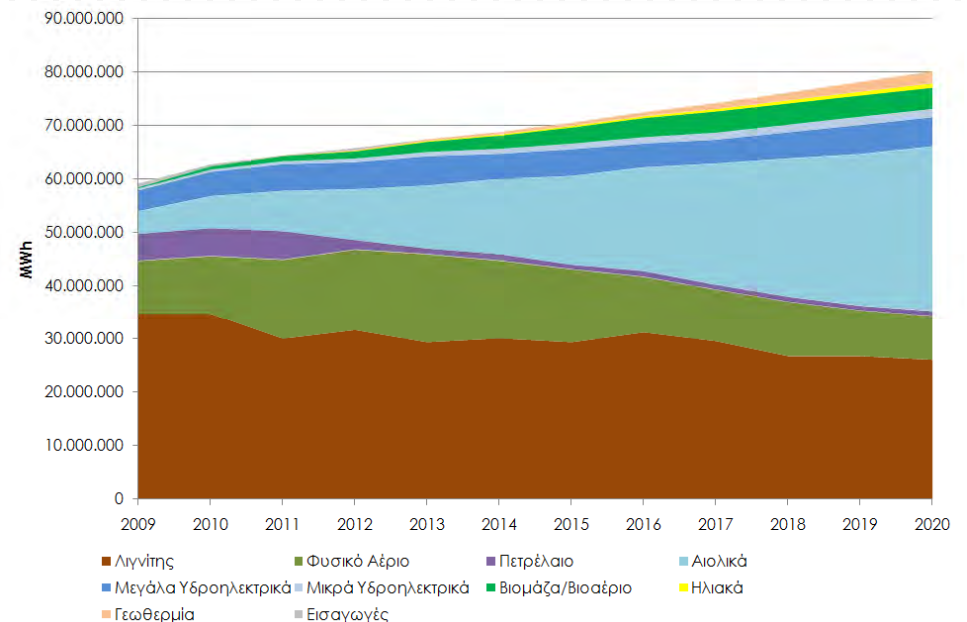
- Αποσύρσεις (προγραμματισμένες + αυτόματες) λιγνιτικών σταθμών: 3 GW
- Συγκρατημένη ένταξη μονάδων φυσικού αερίου. Πτώση ισχύος το 2018
- Ικανοποιητική διεύθυνση της υδροηλεκτρικής ενέργειας και της γεωθερμίας
- Πολύ χαμηλή διεύθυνση των φωτοβολταϊκών πάρκων (700 MW)

Συγκριτική εξέλιξη μίγματος ηλεκτρο- παραγωγής σε ολόκληρο τον εγχώριο τομέα

Σενάριο δίχως διασύνδεση

Σενάριο με διασύνδεση

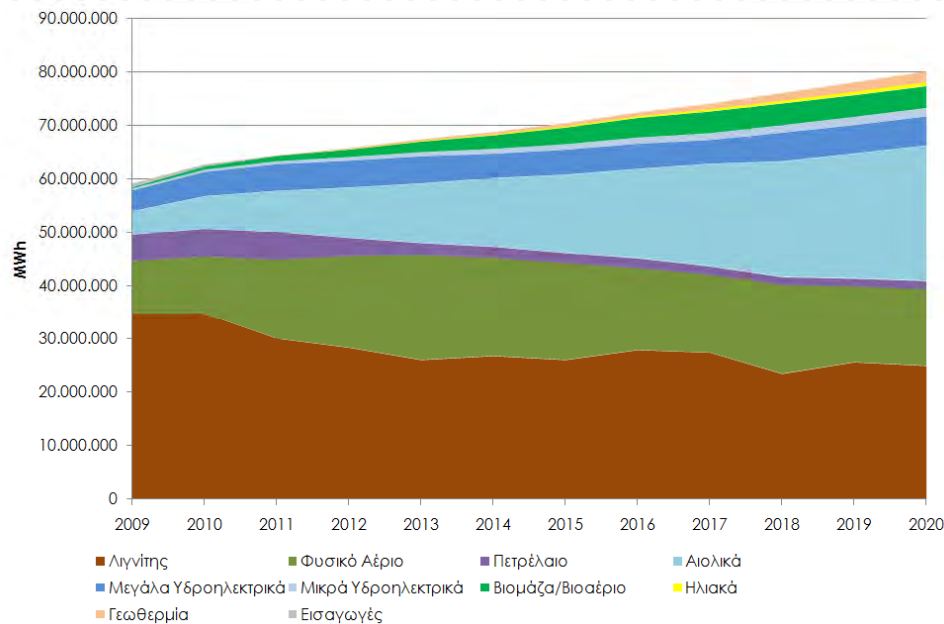

• Η αιολική παραγωγή φθάνει τις 30 TWh το 2020 μετά τη διασύνδεση, αυξημένη κατά 5 TWh

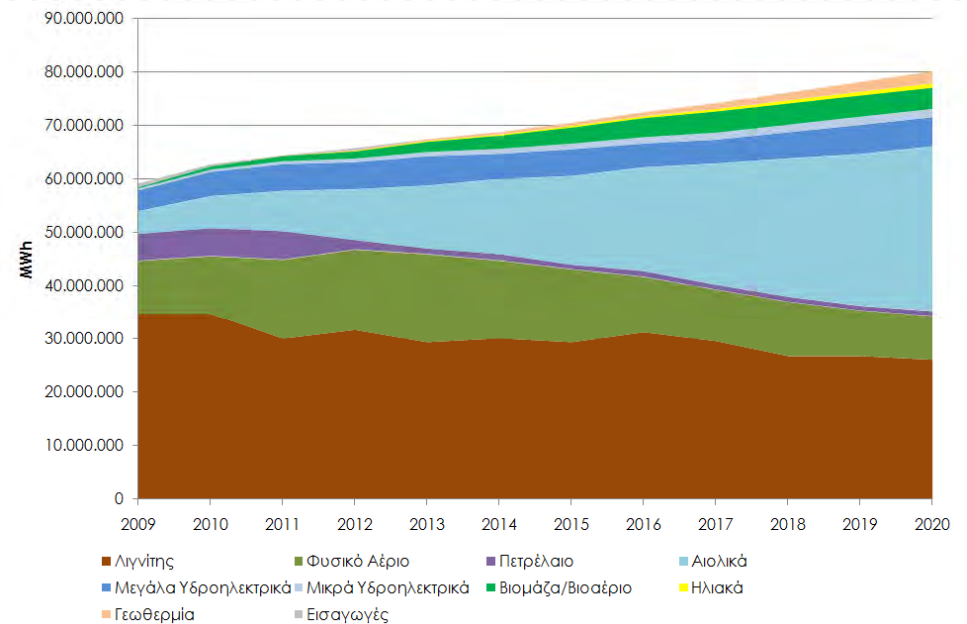
• Οι υπόλοιπες ΑΠΕ παράγουν σχεδόν τις ίδιες ποσότητες ακολουθώντας παρόμοια πορεία (το 2020: υδροηλεκτρικοί σταθμοί 7 TWh, βιοαέριο 4 TWh, γεωθερμία 2,2 TWh, φωτοβολταϊκά < 1 TWh)

Συγκριτική εξέλιξη μίγματος ηλεκτρο- παραγωγής σε ολόκληρο τον εγχώριο τομέα

Σενάριο δίχως διασύνδεση

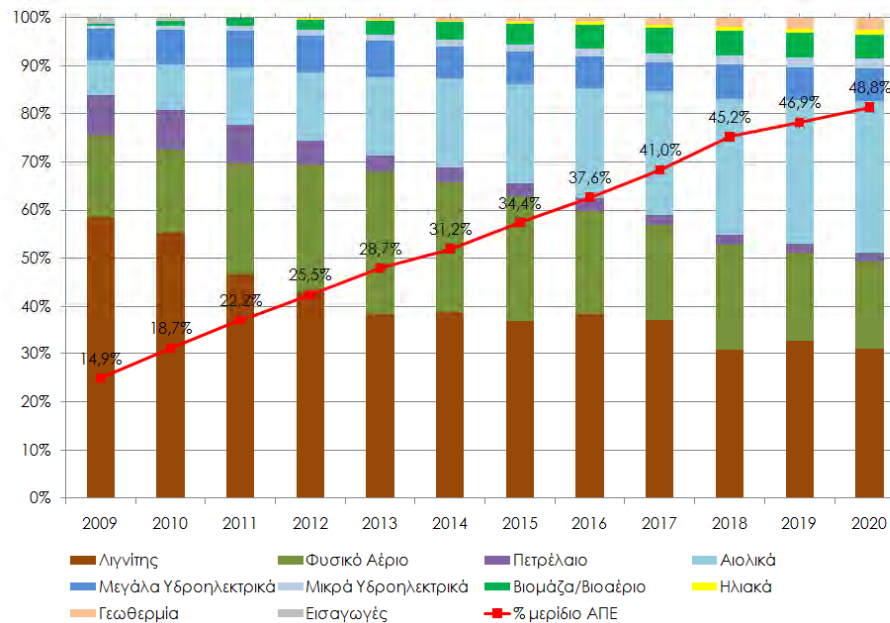
Σενάριο με διασύνδεση

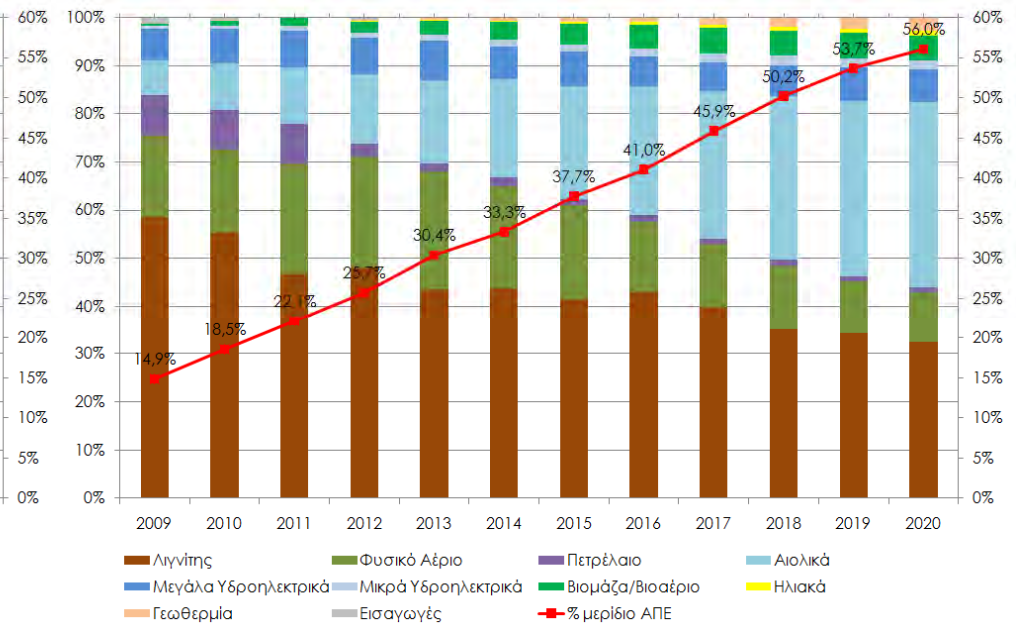
- Η λιγνιτική παραγωγή φθίνει και στις δύο περιπτώσεις
- Στη διασύνδεση είναι ελαφρώς ενισχυμένη λόγω ικανοποίησης μέρους της ζήτησης των διασυνδεδεμένων νησιών
- Το φυσικό αέριο δεν ευνοείται από τη διασύνδεση

Συγκριτική εξέλιξη συμμετοχής των ΑΠΕ και των υπόλοιπων πηγών ενέργειας

Σενάριο δίχως διασύνδεση

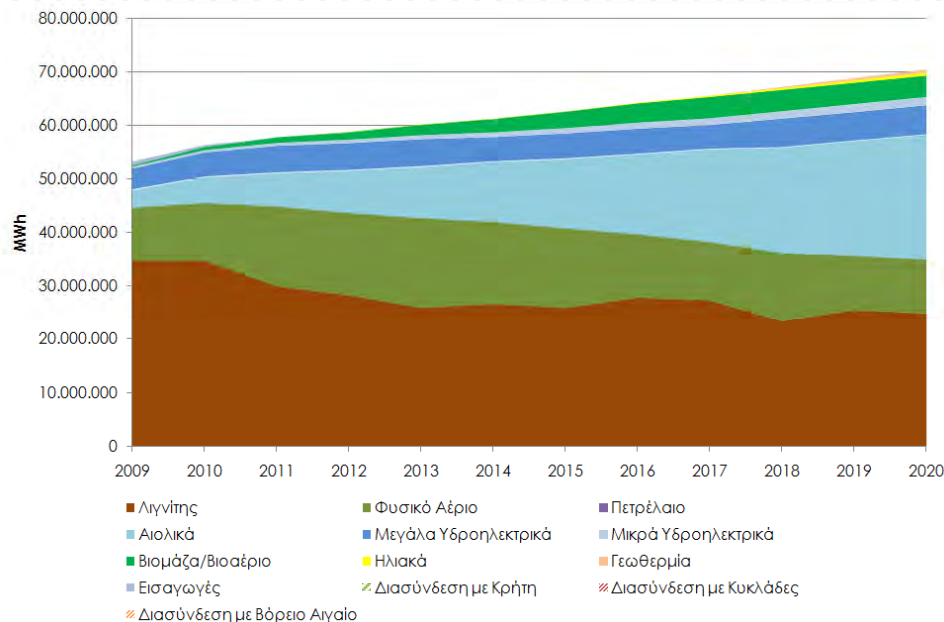
Σενάριο με διασύνδεση

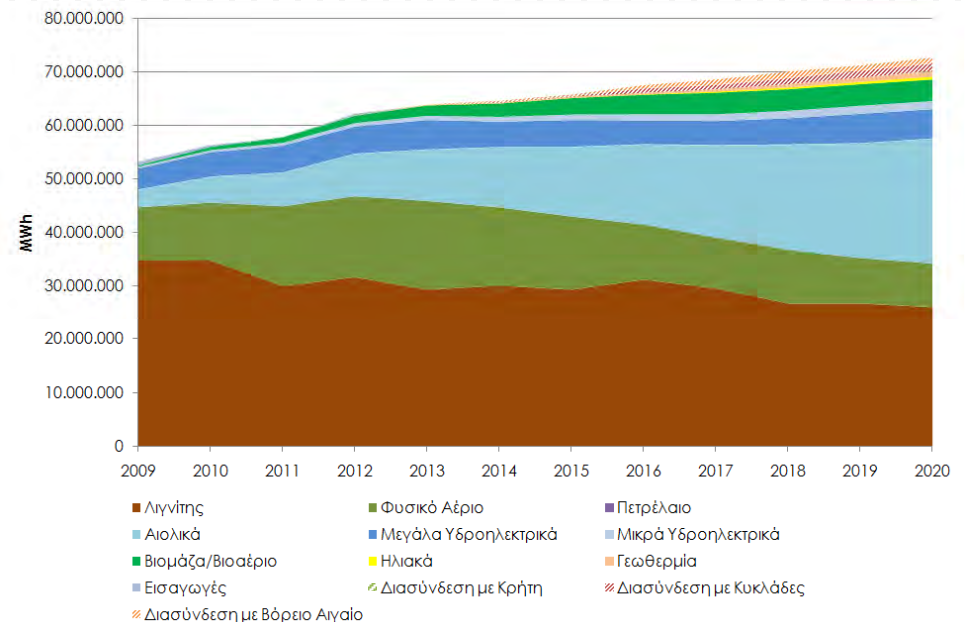
- Υπερκάλυψη του στόχου του ΥΠΕΚΑ για το 2020
- Η ανάπτυξη των διασυνδέσεων οδηγεί σε φιλόδοξη διεύρυνση των ΑΠΕ
- Το μεγαλύτερο μερίδιο ανήκει σαφώς στην αιολική ενέργεια

Συγκριτική εξέλιξη μίγματος ηλεκτρο- παραγωγής στο ηπειρωτικό σύστημα

Σενάριο δίχως διασύνδεση

Σενάριο με διασύνδεση

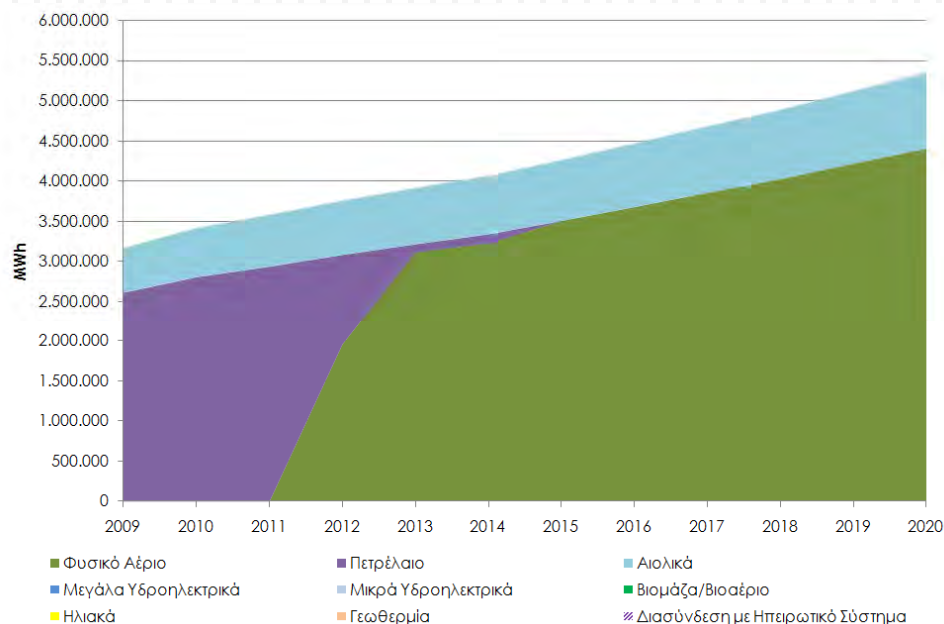

- Εισροές ηλεκτρικής ενέργειας από τα νησιωτικά συμπλέγματα των Κυκλάδων και των νησιών του Βορείου Αιγαίου (μαζί φθάνουν το 95%)
- Το 2020, το άθροισμά τους αγγίζει τις 2,5 TWh. Καθόλη την περίοδο 11 TWh
- Πολύ χαμηλή προσφορά εκ μέρους της Κρήτης

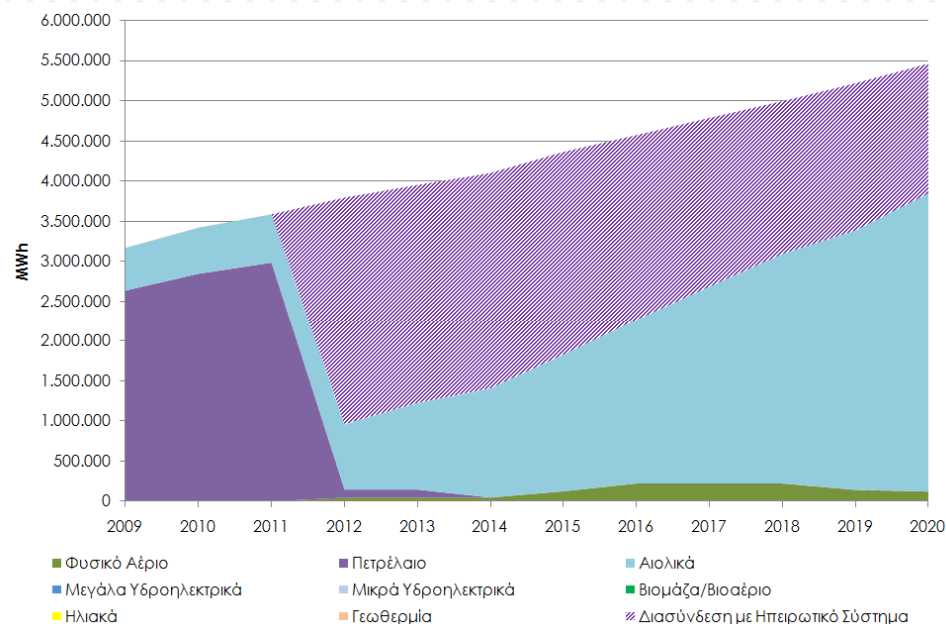

Συγκριτική εξέλιξη μίγματος ηλεκτροπαραγωγής στην Κρήτη

Σενάριο δίχως διασύνδεση

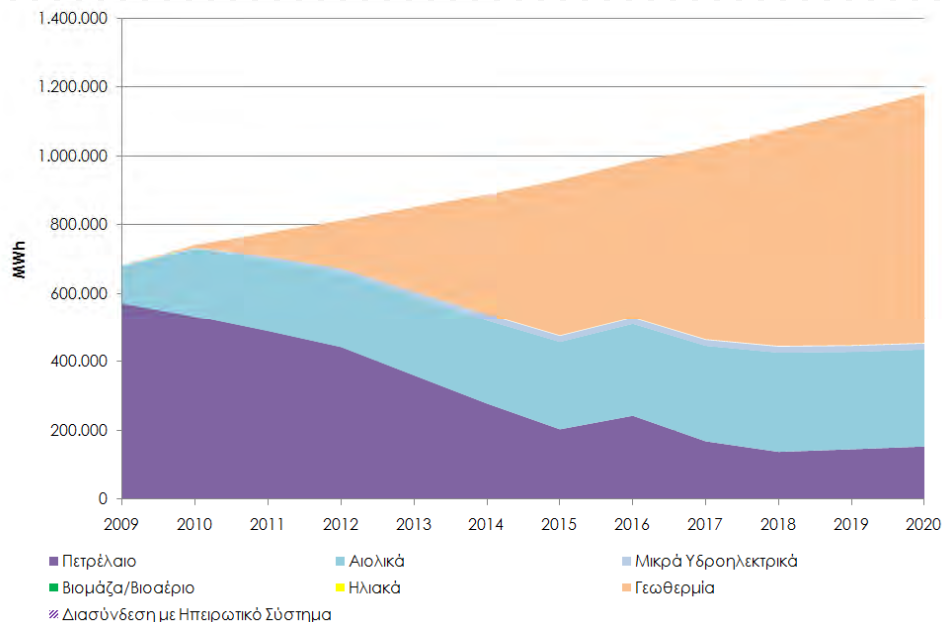
Σενάριο με διασύνδεση

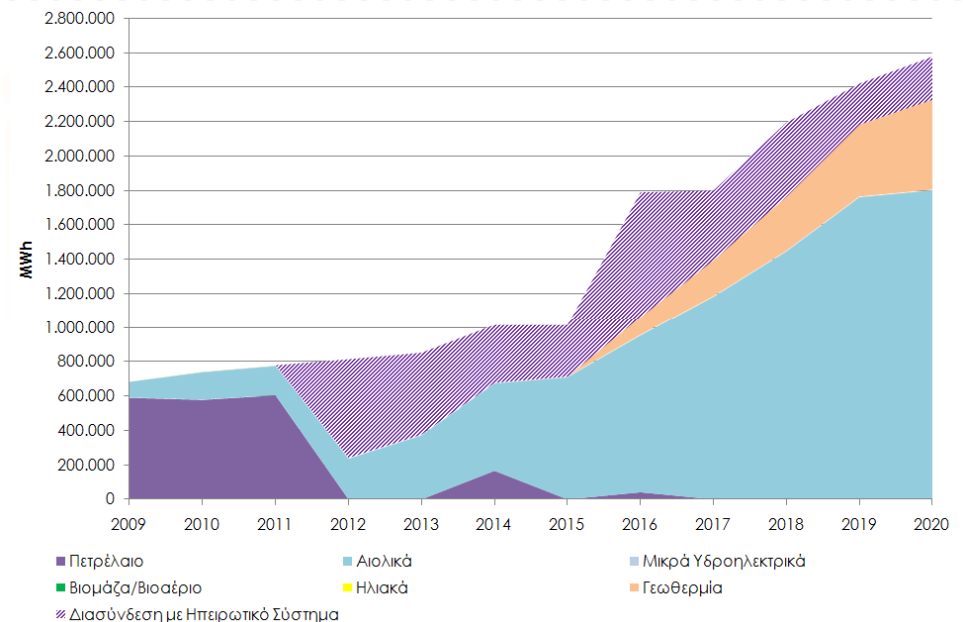
- Δίχως διασύνδεση: κυρίαρχος ρόλος του φυσικού αερίου
- Με διασύνδεση: καταναλωτής της παραγόμενης ηλεκτρικής ενέργειας στην ηπειρωτική Ελλάδα (κάλυψη έως 75% της τοπικής ζήτησης)
- Μεγάλη και αυξανόμενη συμμετοχή των αιολικών πάρκων

Συγκριτική εξέλιξη μίγματος ηλεκτροπαραγωγής στις Κυκλάδες

Σενάριο δίχως διασύνδεση

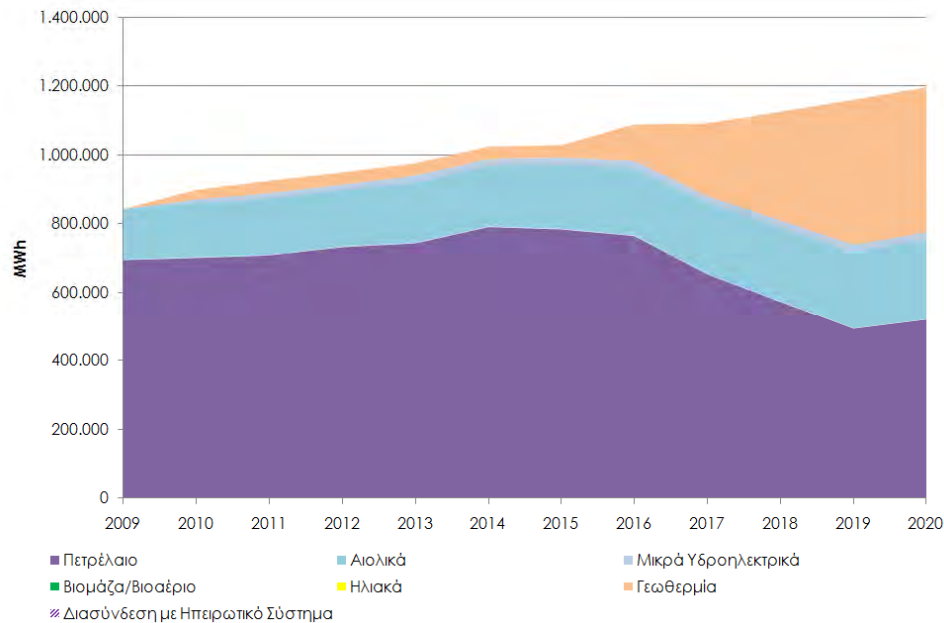
Σενάριο με διασύνδεση

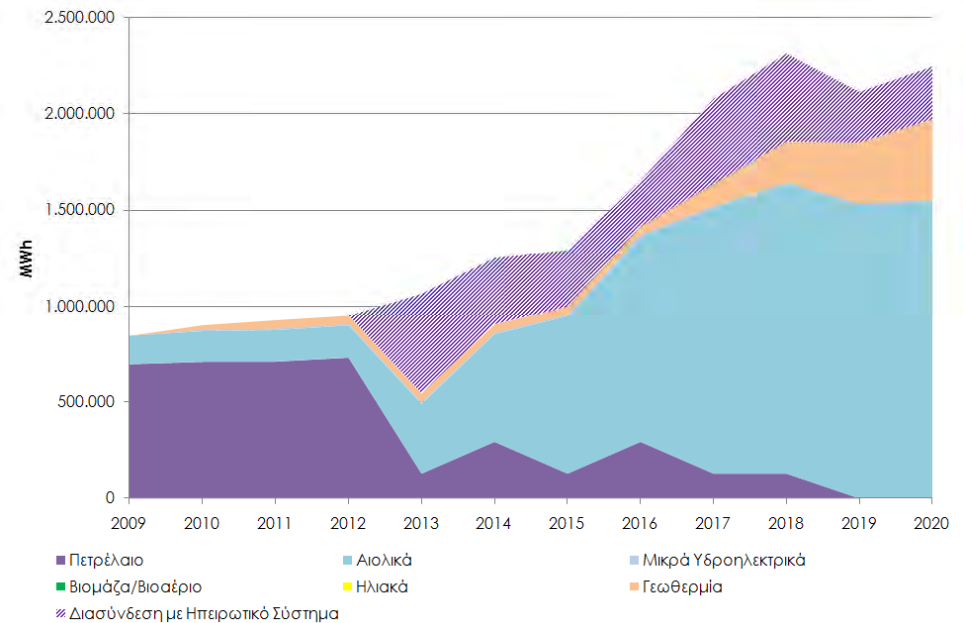
- Αποτέλεσμα της διασύνδεσης η μεγάλη διεύρυνση της αιολικής ενέργειας
- Αρχικά, αποδέκτης και μετά πάροχος ενέργειας μέσω των διασυνδέσεων
- Συνεχής πτώση της παραγωγής ηλεκτρισμού από μαζούτ και ντίζελ
- Η γεωθερμία ευνοείται ιδίως στο σενάριο δίχως διασύνδεση

Συγκριτική εξέλιξη μίγματος ηλεκτρο-παραγωγής στα νησιά του Βορείου Αιγαίου

Σενάριο δίχως διασύνδεση

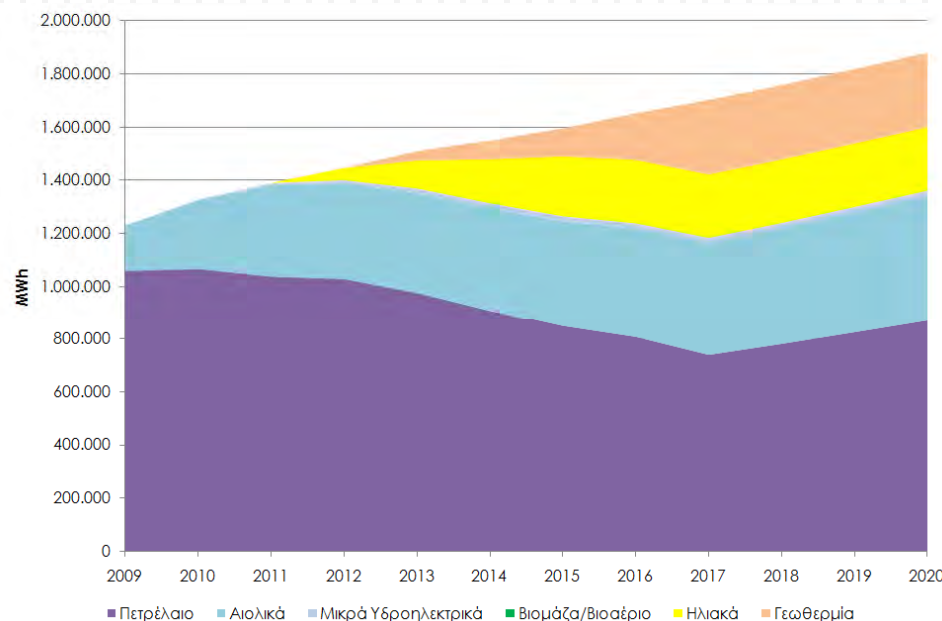
Σενάριο με διασύνδεση

- Ανάλογη συμπεριφορά με το νησιωτικό σύμπλεγμα των Κυκλάδων
- Κυρίαρχη θέση της αιολικής ενέργειας (1,5 TWh το 2020)
- Μεγάλη διαφοροποίηση στη συμμετοχή του πετρελαίου μεταξύ των δύο σεναρίων

Συγκριτική εξέλιξη μίγματος ηλεκτροπαραγωγής στα Δωδεκάνησα

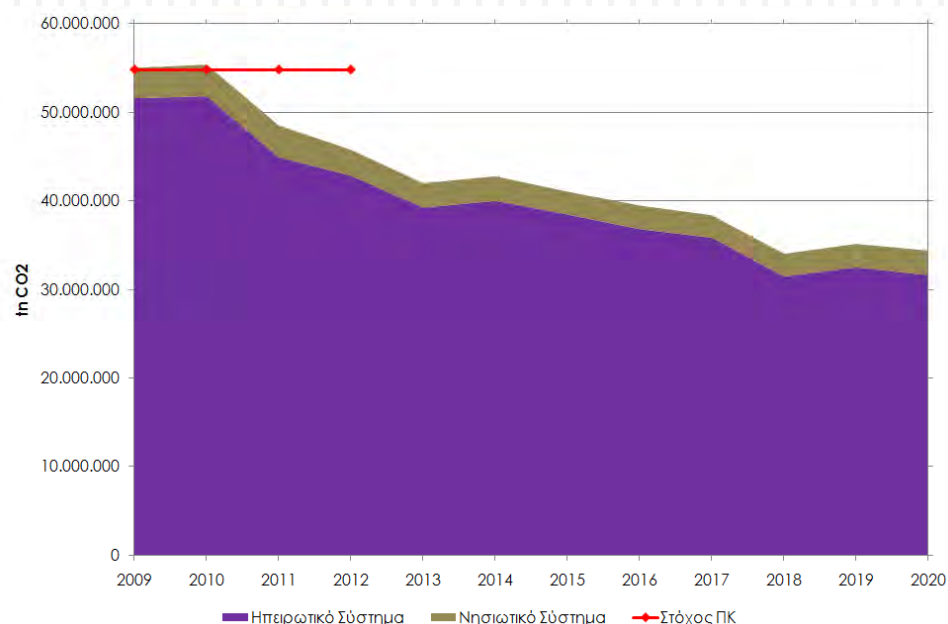
Σενάριο δίχως/με διασύνδεση

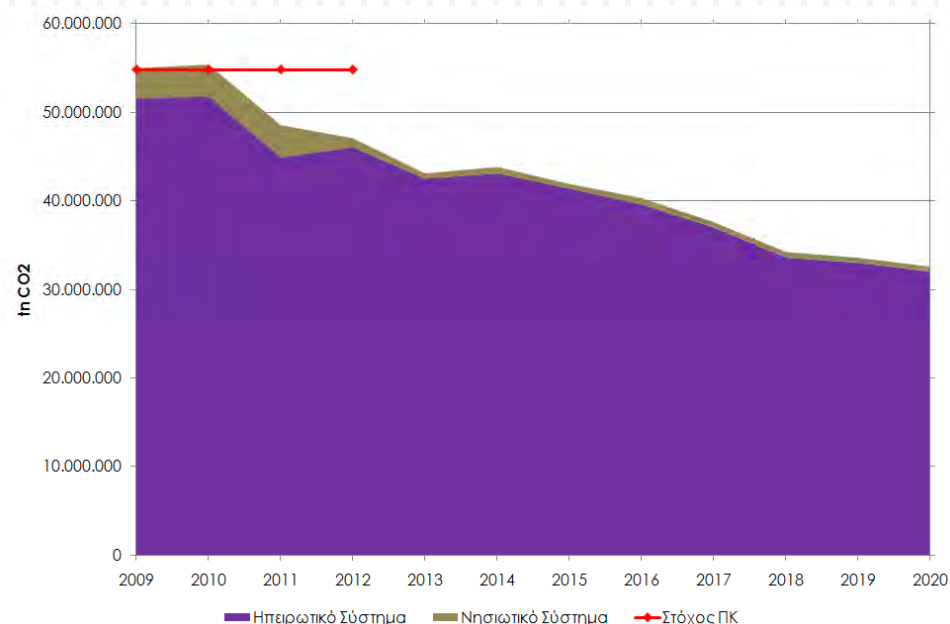
- Ως το μόνο μη διασυνδεόμενο νησιωτικό σύστημα, παρουσιάζει ταυτόσημη συμπεριφορά και στα δύο σενάρια
- Ικανοποιητική και επιμερισμένη παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από τις τρεις μορφές ΑΠΕ: αιολική, ηλιακή και γεωθερμική ενέργεια

Συγκριτική εξέλιξη εκπομπών CO₂

Σενάριο δίχως διασύνδεση

Σενάριο με διασύνδεση

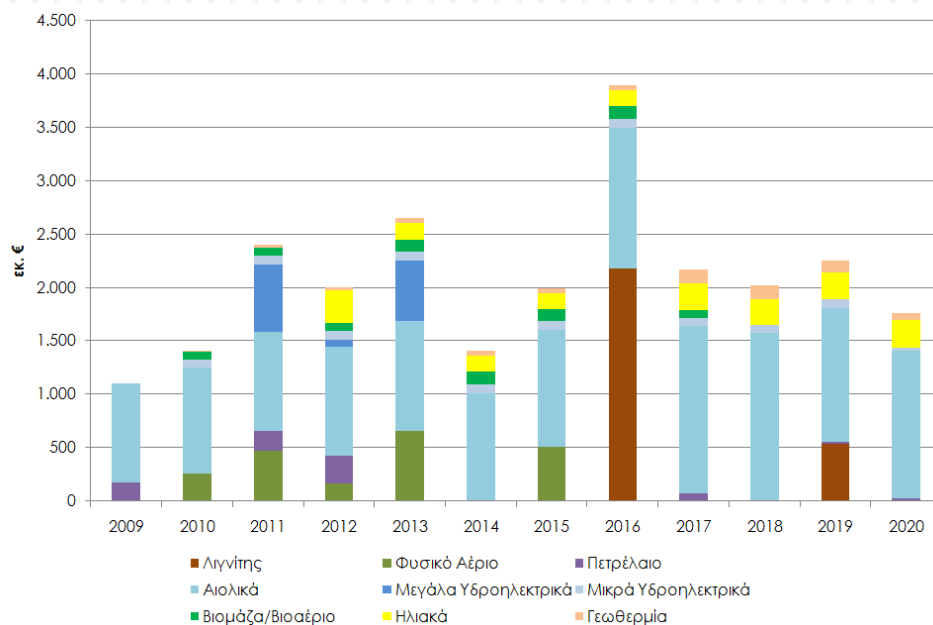
- Πτώση των εκπομπών CO₂ ίση με 40,7% έναντι 37,4 % δίχως διασύνδεση
- Μεγάλος κερδισμένος τα νησιά. Οι εκπομπές CO₂ μειώνονται κατά 83,6%
- ➡ Μεγάλη διείσδυση αιολικής ενέργειας, αποσύρσεις λιγνιτικών σταθμών, παύση χρήσης πετρελαϊκών μονάδων, ένταξη πιο αποδοτικών τεχνολογιών

Κατηγορίες κόστους

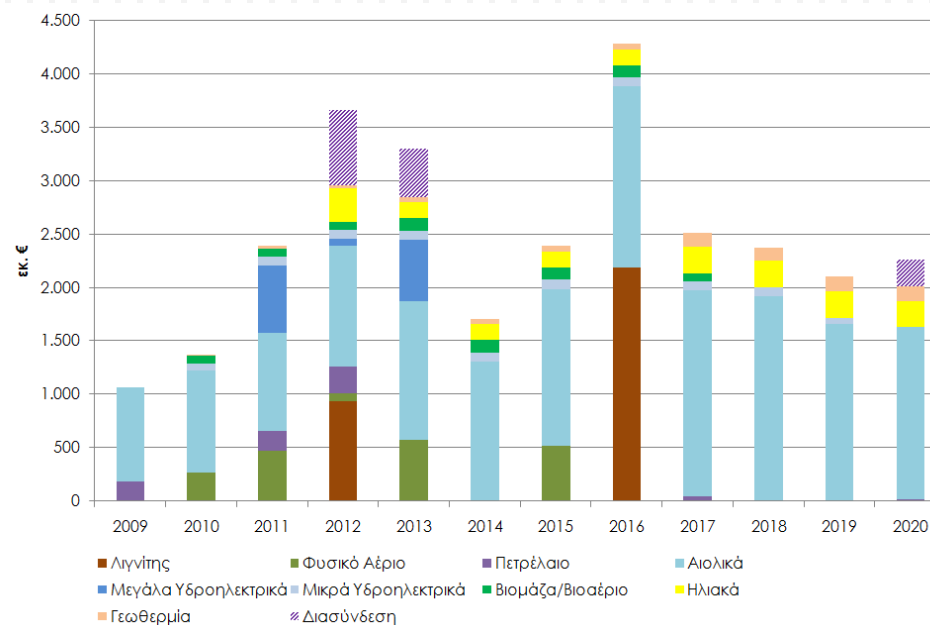
- Παρά την άνοδο του κόστους επένδυσης στο σενάριο με διασύνδεση, επιτυγχάνεται εξοικονόμηση πόρων
- Μεγάλη μείωση του σωρευτικού κόστους καυσίμων (μαζούτ & ντίζελ) κατά 15,2%: εξοικονόμηση 4,3 δις € λόγω των διασυνδέσεων
- Η επιτυγχανόμενη μείωση κόστους καυσίμων στα νησιά είναι > 55%
- Μείωση του συνολικού μεταβλητού κόστους λειτουργίας & συντήρησης λόγω περιορισμένης χρήσης των πετρελαϊκών σταθμών
- Μικρή άνοδος του συνολικού σταθερού κόστους λειτουργίας & συντήρησης λόγω εγκατάστασης περισσότερων αιολικών πάρκων
- Το κόστος αγοράς δικαιωμάτων εκπομπής ΑΘ παραμένει ίδιο 7,0 - 7,1 δις €

Κόστη επένδυσης

Σενάριο δίχως διασύνδεση

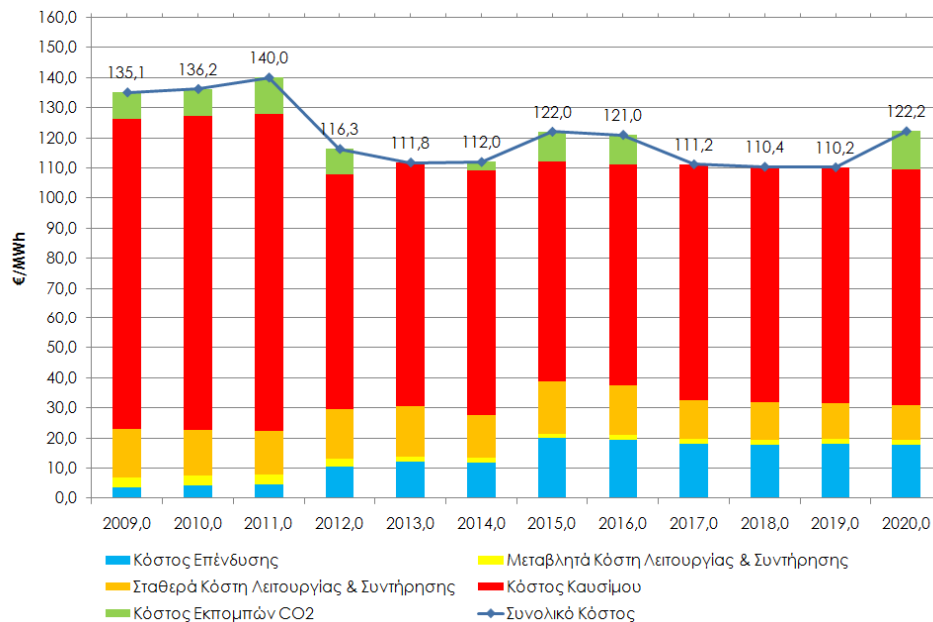
Σενάριο με διασύνδεση

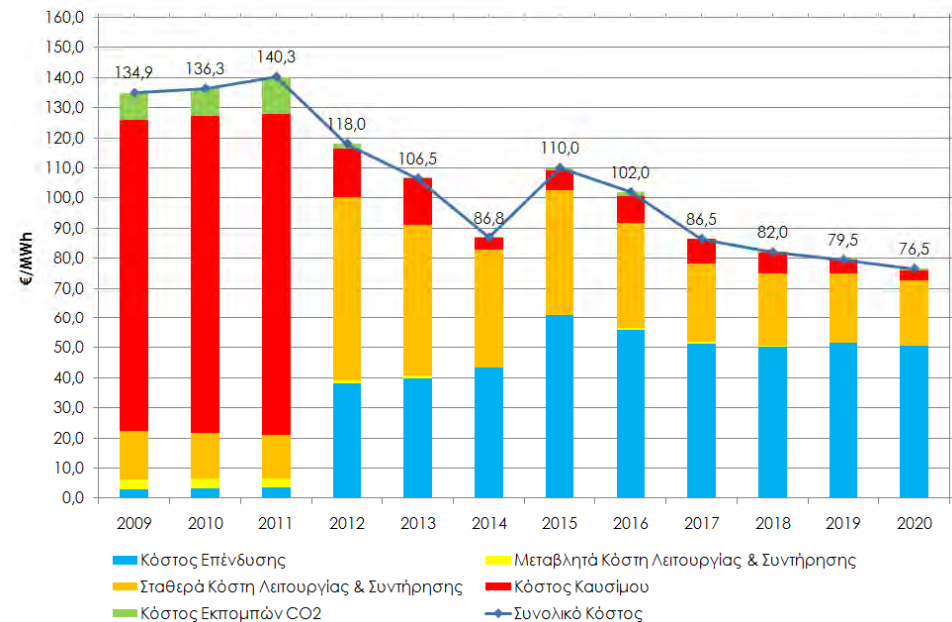
- Τα περισσότερα κεφάλαια επενδύονται σε ΑΠΕ, κυρίως στα αιολικά πάρκα
- Οι ΑΠΕ στο σενάριο με διασύνδεση: 22,3 δις € (76% των κεφαλαίων)
- Αιολικά: Δίχως διασύνδεση: 14 δις € | Με διασύνδεση: 16,8 δις €
- Το κόστος επένδυσης των διασυνδέσεων: 1,5 δις €

Συγκριτική εξέλιξη του κόστους ηλεκτρο- παραγωγής στην Κρήτη

Σενάριο δίχως διασύνδεση

Σενάριο με διασύνδεση

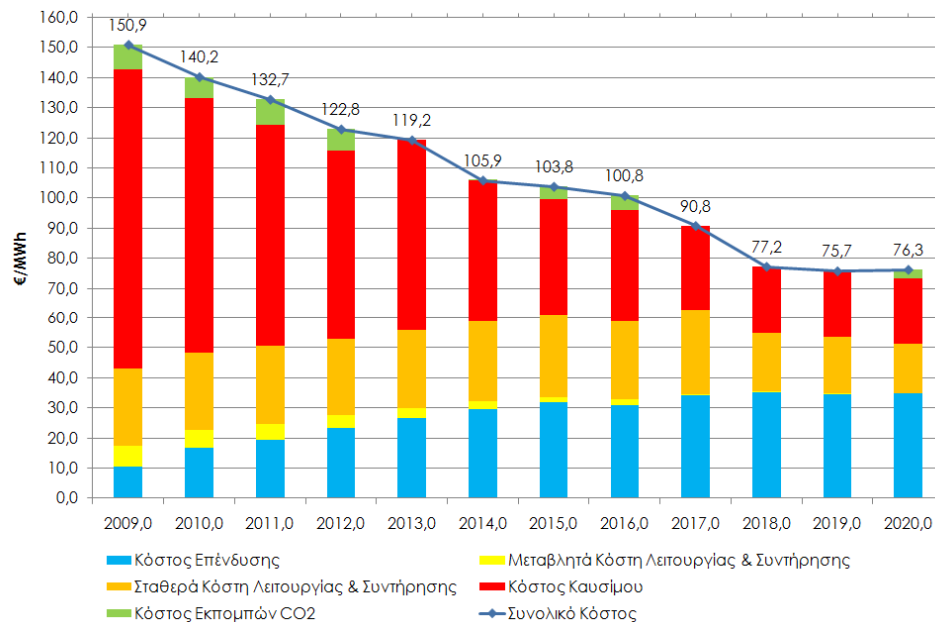
● Η διασύνδεση της Κρήτης μειώνει το μεταβλητό κόστος παραγωγής ηλεκτρισμού κατά 80%, από 130 €/MWh σε 26 €/MWh

● Παύση της λειτουργίας των πετρελαϊκών σταθμών και συνεπώς του υψηλού κόστους καυσίμου το οποίο καταρρακιά κάτω από 5 €/MWh

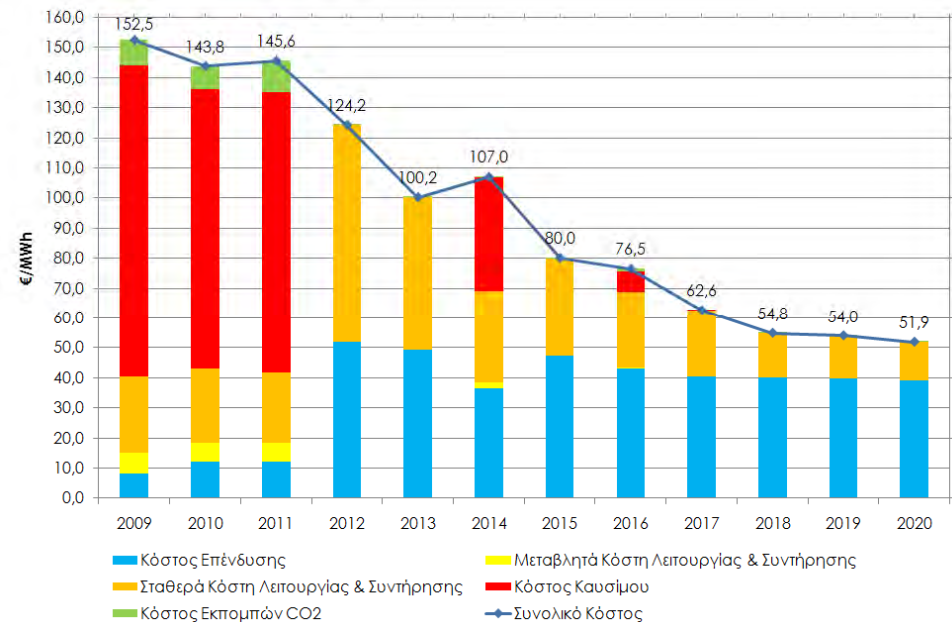

Συγκριτική εξέλιξη του κόστους ηλεκτρο- παραγωγής στις Κυκλάδες

Σενάριο δίχως διασύνδεση

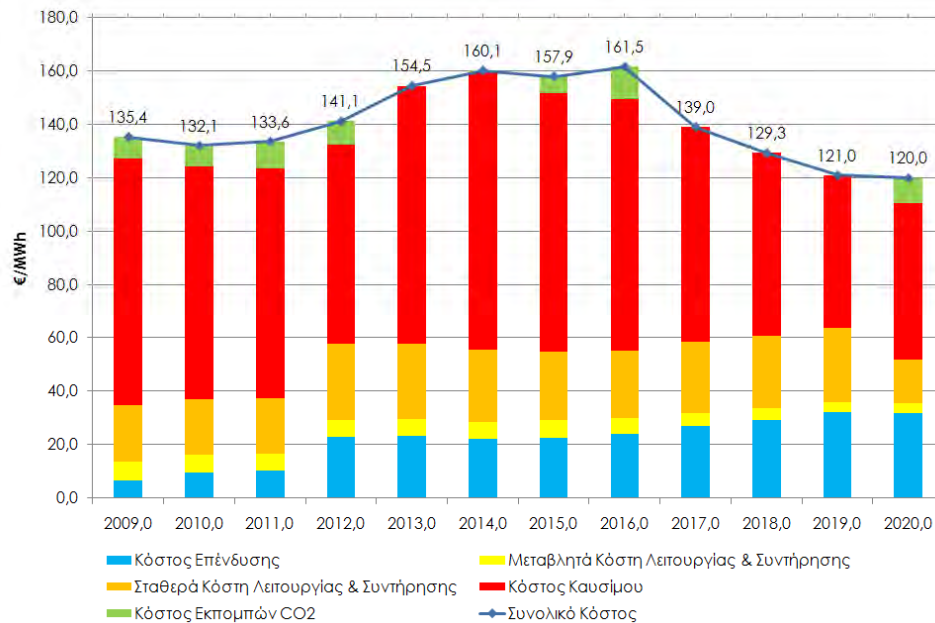
Σενάριο με διασύνδεση

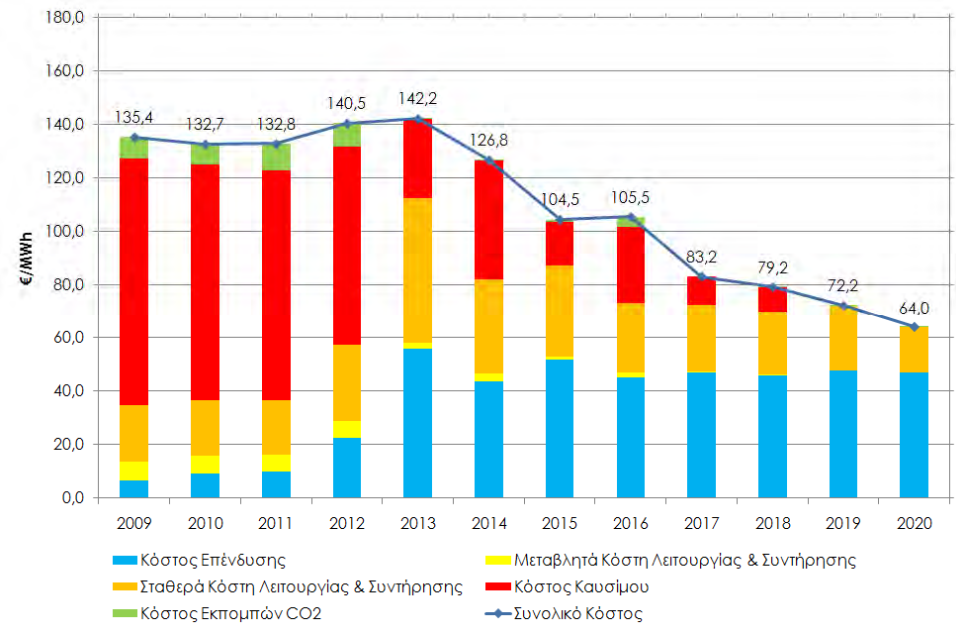
- Ακόμη μεγαλύτερη μείωση στα ανηγμένα κόστη
- Το μεταβλητό κόστος υποδεκαπλασιάζεται λόγω της αιολικής παραγωγής & των εισαγωγών ενέργειας μέσω των διασυνδέσεων από το ηπειρωτικό δίκτυο
- Εκμηδενισμός κόστους καυσίμων. Απεξάρτηση από τους πετρελαϊκούς ΤΣΠ

Συγκριτική εξέλιξη του κόστους ηλεκτρο- παραγωγής στα νησιά του Βορείου Αιγαίου

Σενάριο δίχως διασύνδεση

Σενάριο με διασύνδεση

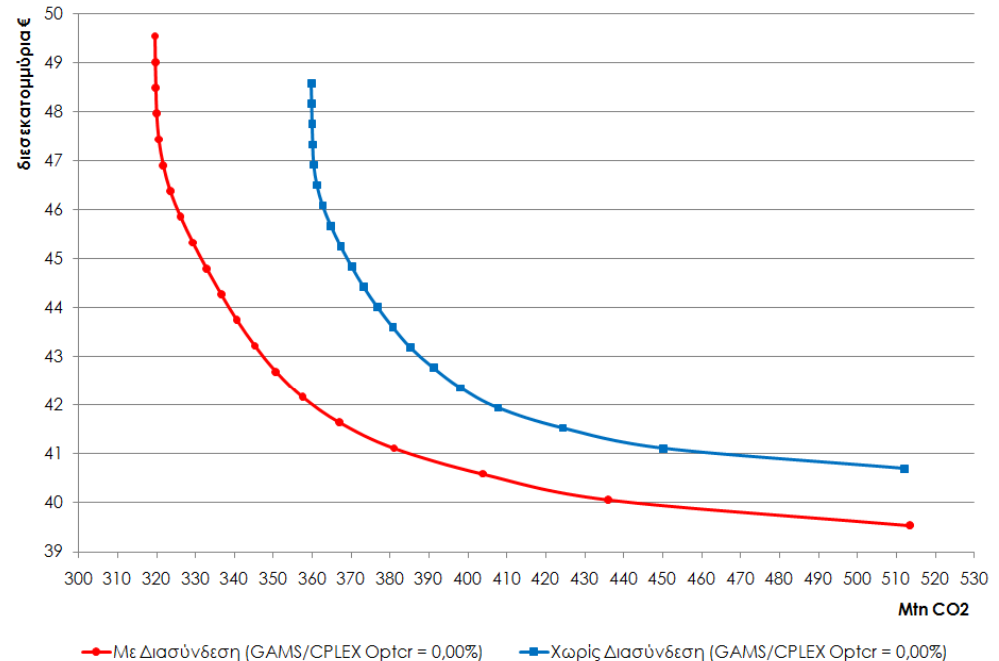

Ομοίως με τις Κυκλάδες εμφατική μείωση στα κόστη παραγωγής ηλεκτρισμού των νησιών

Τα ετησιοποιημένα κόστη επένδυσης ανεβαίνουν λόγω της εγκατάστασης αιολικών πάρκων

Αποτελέσματα δικριτηριακού μοντέλου

- Η καμπύλη αντιστάθμισης του σεναρίου με διασύνδεση κυριαρχεί παντού επί της αντίστοιχης του σεναρίου δίχως διασύνδεση
- Η ανάπτυξη των διασυνδέσεων είναι συνεχώς επωφελής και για τα δύο εφαρμοζόμενα κριτήρια

- Πάντα υπάρχει μία τιμή του συνολικού κόστους για την οποία πραγματοποιείται μεγαλύτερη μείωση των συνολικών εκπομπών CO₂ στο σενάριο διασύνδεσης έναντι του σεναρίου μη διασύνδεσης
- Το ίδιο επίπεδο συνολικών εκπομπών CO₂ επιτυγχάνεται με οικονομικότερο τρόπο στην περίπτωση της διασύνδεσης

Συμπεράσματα

- Αυθόρμητη τάση του ελληνικού ηλεκτρικού συστήματος για διασύνδεση των τμημάτων του
- Το ηπειρωτικό σύστημα καλύπτει τα ενδιάμεσα φορτία και τα φορτία αιχμής των νησιών
- Τα νησιωτικά συστήματα καλύπτουν τα φορτία βάσης της ηπειρωτικής Ελλάδας
- Επιτυγχάνεται αρκετά μεγαλύτερη διείσδυση της αιολικής ενέργειας
- Περιορισμός του κυρίαρχου ρόλου του λιγνίτη λόγω της έντονης παρουσίας των αιολικών πάρκων
- Σημαντικός αριθμός αποσύρσεων παλαιών λιγνιτικών μονάδων
- Ενεργειακή απεξάρτηση των νησιών από τα πετρελαϊκά προϊόντα

Συμπεράσματα

- Το φυσικό αέριο εμφανίζει μικρή συμμετοχή λόγω υψηλού κόστους καυσίμου έναντι στην αιολική ενέργεια και το λιγνίτη
- Τα φωτοβολταϊκά δεν εντάσσονται στο σύστημα λόγω υψηλού κόστους επένδυσης
- Οικονομικά οφέλη λόγω συρρίκνωσης του κόστους καυσίμου και της μεγάλης διείσδυσης των ΑΠΕ
- Μεγάλη πτώση στο κόστος παραγωγής ηλεκτρισμού στα νησιά μετά τη διασύνδεση
- Βελτίωση της συνολικής οικονομικότητας του τομέα ηλεκτροπαραγωγής
- Μειώνονται σημαντικά οι εκπομπές CO₂, NO_x και SO₂
- Υπερκάλυψη του στόχου των ΑΠΕ για το 2020

Ευχαριστώ για την προσοχή σας...

*'act **now** to happen **later**'*
